

DE MOEITE WAARD IN ONDERWIJSONDERZOEK

September 2026

Samenvatting van het artikel

Marion van Brederode (2026). *The predictive value of standardised test scores for future attainment: The impact of achievement level.* BERA blog. https://www.bera.ac.uk/blog/the-predictive-value-of-standardised-test-scores-for-future-attainment-the-impact-of-achievement-level

Onze nieuwe scheikunde docent Marion van Brederode heeft onlangs een leuk artikel geschreven voor de BERA blog over de informatie die een toetsuitslag geeft over toekomstige schoolprestaties. Zij onderzocht hoe Engelse toetsresultaten op 10–11-jarige leeftijd samenhangen met prestaties op 15–16-jarige leeftijd. De eerdere scores verklaren ongeveer **30% van de verschillen in latere prestaties bij Engels en 50% bij wiskunde**. Dat zijn percentages verklaarde variatie tussen leerlingen; ze betekenen niet dat de toekomst van een individuele leerling voor dat percentage vastligt.

Haar centrale hypothese is dat de voorspellende waarde verschilt naar prestatieniveau: hogere beginscores voorspellen latere prestaties beter dan lagere beginscores. Haar niet-lineaire model sluit beter aan bij de onderzochte gemiddelden dan een rechte lijn.
Dat heeft volgens Marion gevolgen voor schoolvergelijkingen. Ook wanneer rekening wordt gehouden met instroomniveau, kunnen gemiddelde 'boven of onder verwachting'-scores een vertekend beeld geven van schoolkwaliteit. Leerlingenpopulaties en sociale omstandigheden blijven relevant.

Wat betekent dit praktisch voor docenten in het VO?

1. **Gebruik beginscores als vertrekpunt voor begeleiding. -** Bekijk bij een lage score welke kennis of vaardigheden ontbreken. Formuleer vervolgens een concreet leerdoel, zoals tekstverbanden herkennen of breuken toepassen. Vermijd uitspraken als: 'Dit niveau zit er gewoon niet in.'
2. **Combineer verschillende informatiebronnen. -** Betrek bij determinatie en leerlingbesprekingen naast toetsen ook leerlingwerk, uitleg tijdens de les en ontwikkeling over meerdere meetmomenten. Kijk expliciet of verschillende bronnen hetzelfde beeld geven.
3. **Maak verwachtingen herzienbaar. -** Spreek bijvoorbeeld af om na zes tot acht weken gerichte ondersteuning opnieuw te beoordelen wat een leerling zelfstandig kan. Zo wordt een eerste inschatting geen etiket dat jarenlang blijft hangen.
4. **Differentieer flexibel. -** Laat leerlingen per onderwerp wisselen tussen extra instructie, zelfstandig oefenen en verdieping. Een lage totaalscore hoeft niet te betekenen dat een leerling op ieder onderdeel extra ondersteuning nodig heeft.
5. **Onderzoek opvallende resultaten voordat je conclusies trekt. -** Vraag bij tegenvallende prestaties: zit het probleem in vakkennis, taalbegrip, de toetsvorm, gemiste lessen of iets anders? Gebruik dat onderzoek om de volgende onderwijsstap te bepalen.
6. **Vergelijk klassen en afdelingen zorgvuldig. -** Een hoger gemiddelde of grotere vooruitgang is op zichzelf onvoldoende om te concluderen dat een docent of afdeling beter onderwijs geeft. Bespreek ook beginsituatie, groepssamenstelling en welke leerlingen vooruitgaan of achterblijven.

Voor een leerlingbespreking is daarmee een bruikbare vraag: **'Wat laat deze leerling inmiddels zien, welke ondersteuning is nodig en wanneer toetsen we onze verwachting opnieuw?'**